MÜRGISTUSTEABEKEKUS LASTE MÜRGISTUSTE ENNETAMINE

Nelijärve 13.juuni 2012

Mare Oder

Mürgistusteabekeskus

Terviseamet

Mürgistusteabekeskusest

Mürgistusteabekeskuse põhieesmärk on:

- inimeste **haigestumise, tervisekahjustuste ja suremuse** vähendamine ägedate mürgistusjuhtumite läbi;
- osaleda riiklikul tasandil ühtsete **mürgistusravijuhiste** väljatöötamisel.

Vähenevad:

- visiitide arv erakorralise meditsiini osakondadesse
- asjatutele protseduuridele kulutatud ressursid
- kiirabi väljakutsete arv

Mürgistusinfo 16662 16662.ee

Mürgistusteabekeskusest

iga **1 $** MTKs hoiab kokku **7 $** mittevajalikke kulutusi tervishoius

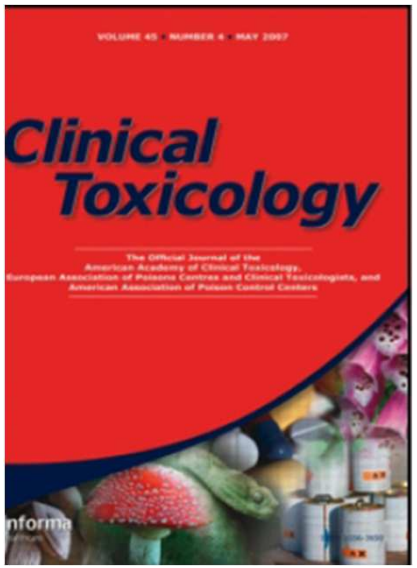

Blizzard, J.C. Jt (2007) **Cost-benefit analysis of regional poison center**. Clinical Toxicology. 46: 450-456

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

Mürgistusteabekeskusest

- Väljastatakse infot ägedate mürgistustega toimetulekuks *online:*

- kodukeemia;
- taimekaitsevahendid ja väetised;
- putuka- ja näriliste tõrjevahendid;
- kosmeetika ja loodustooted;
- ravimid, narkootilised ained;
- seened, taimed;
- mürgiste loomade hammustused;
- mürkgaasid;
- alkoholid.

Mürgistusinfo 16662 16662.ee

Mürgistusteabekeskuses töötavad

erakorralise meditsiini õed

1 erakorralise meditsiini arst, 1 anestesioloog

Vajalik:

- **keeleoskus (eesti, vene, soome, inglise)**
- **teadustöö tegemise kogemus, vähemalt bakalaureuse kraad**
- **vähemalt 5 viimast aastat töökogemus intensiivõenduse erialal**

Anonüüümne, eritasuta

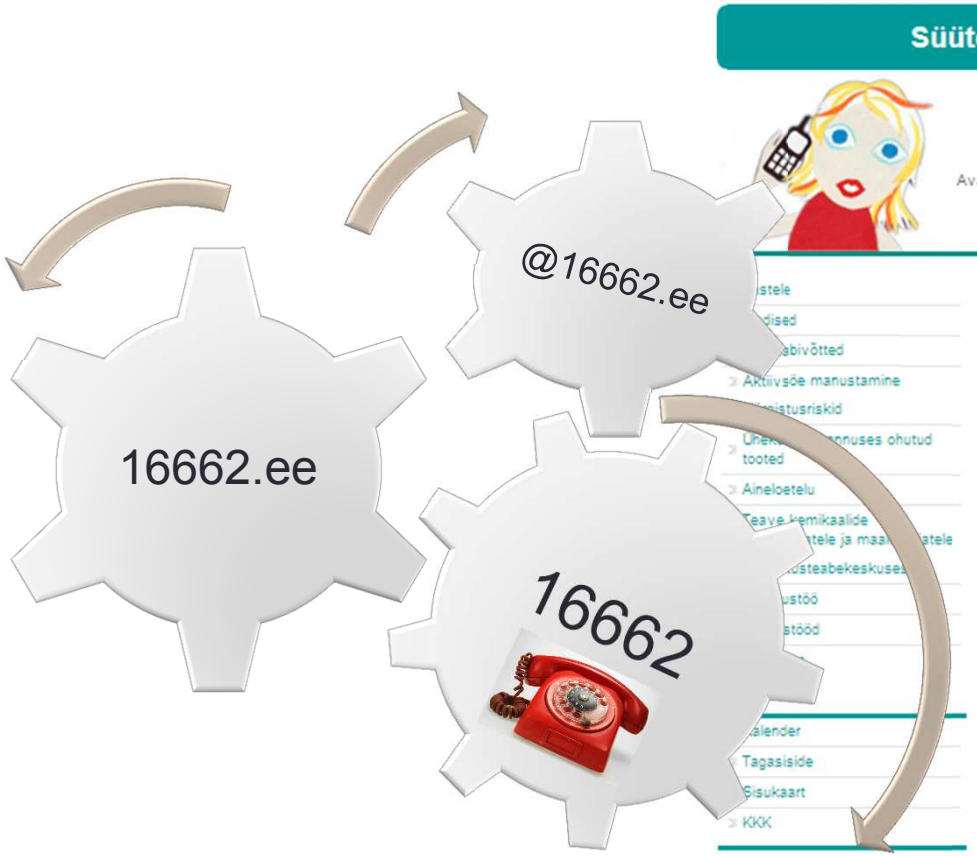

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

Mürgistusteabekeskuse töö valdkonnad

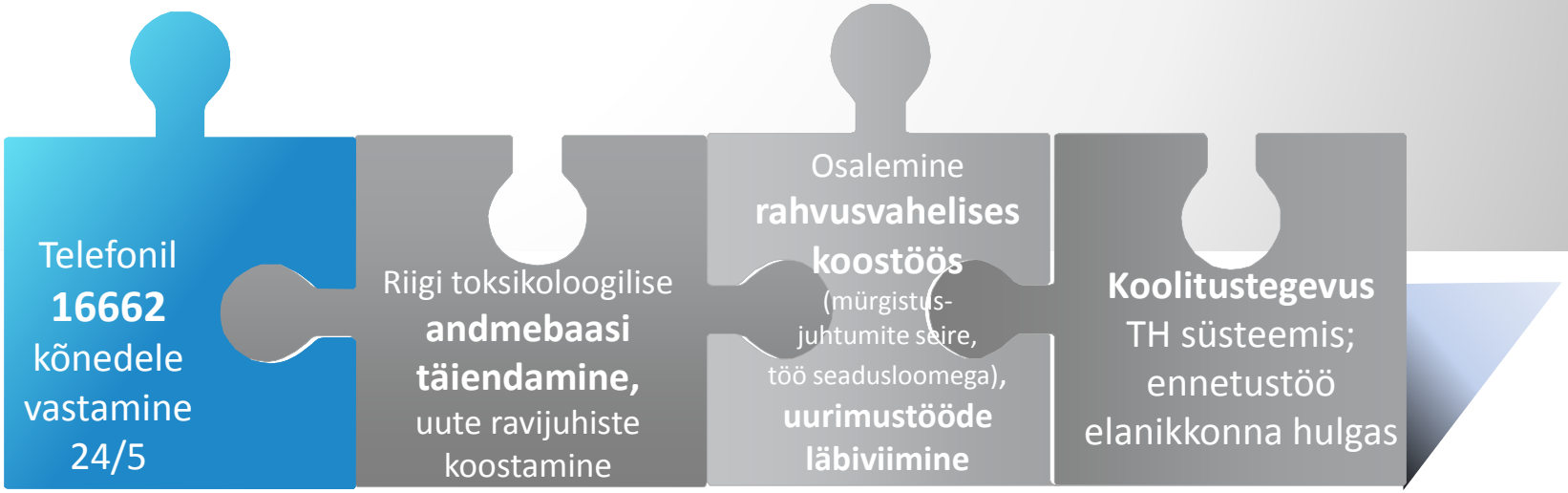

Mürgistusinfo 16662 16662.ee

Mürgistusteabekeskuse kõnede arv 2008-2011

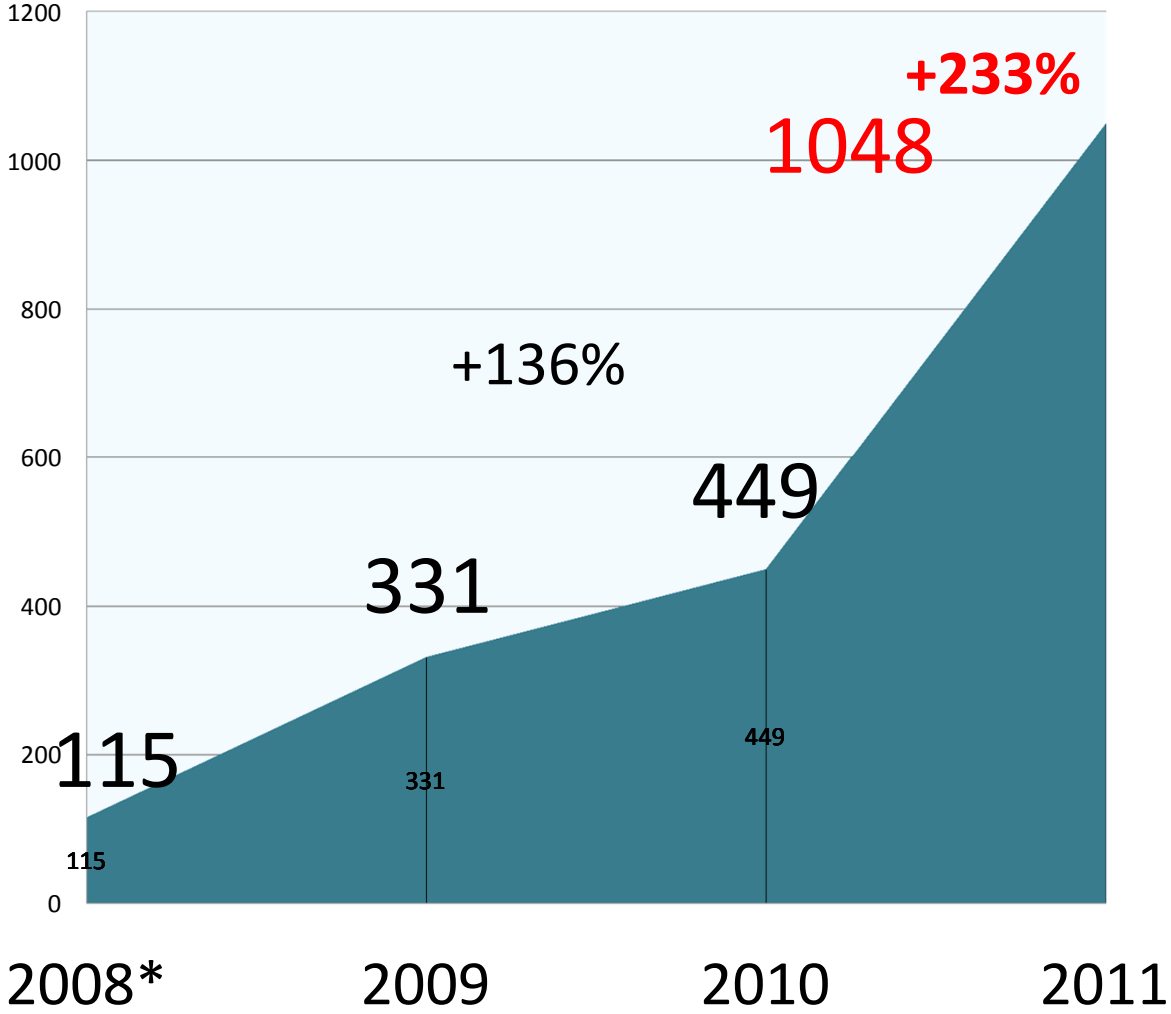

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

Kõnede jaotus kannatanute vanuse järgi

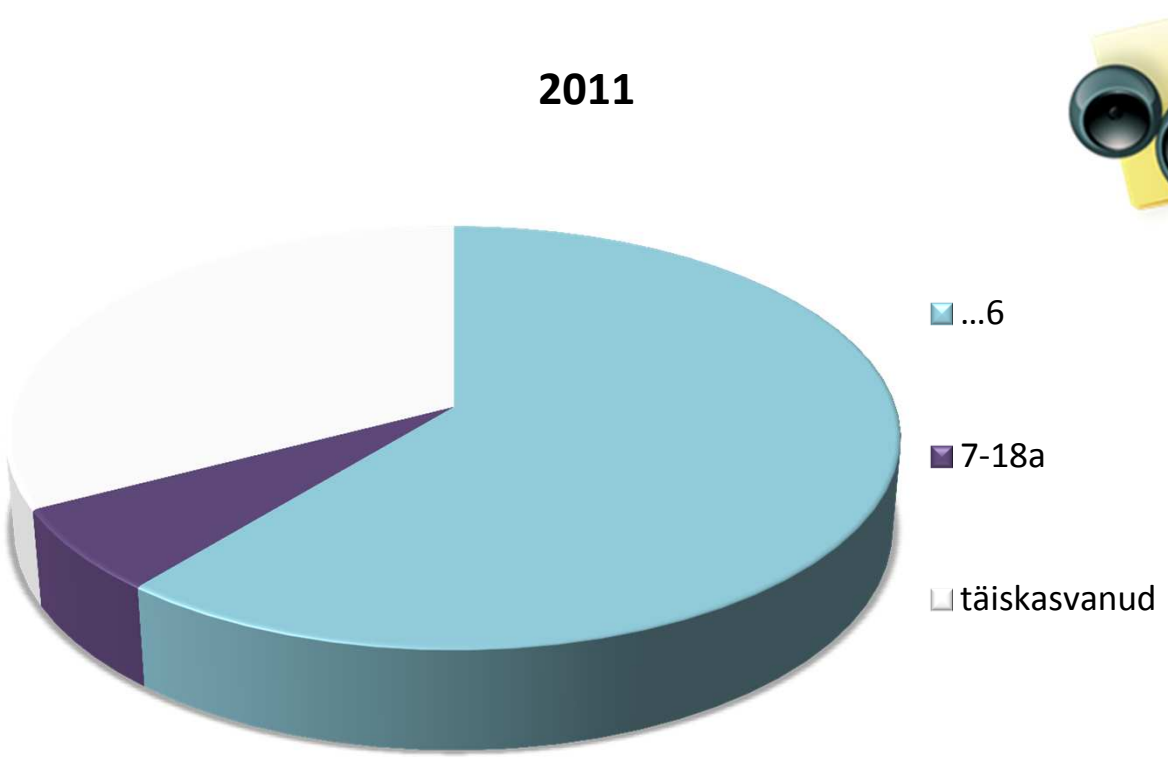

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

vanus	2009	2010	2011
kuni 1-aastane	1) kodukeemia	1) taimed 2) elavhõbe, Silica gel, jood 3) kodukeemia 4) ravimid ja loodustooted 5) kosmeetikatooted	1) kodukeemia (näriliste tõrjevahendid, petrooleumitooted, pesuvahendid, mürkgaasid, värvid, liimid, kingaviks) (40%) 2) elavhõbe, Silica gel, patareid, nikotiin (21%) 3) taimed (15%) 4) **ravimid ja loodustooted (12%)** 5) kosmeetikatooted (8%)
1-3-aastane	1) ravimid ja loodustooted 2) kodukeemia 3) taimed 4) mitmesugused muud ained (elavhõbe, Silica gel, tuletikud, patareid) 5) kosmeetikatooted	1) ravimid ja loodustooted (toidulisandid, eeterlikud õlid), 2) kodukeemia, 3) kosmeetika, 4) taimed, 5) putukate- ja näriliste tõrjevahendid	1) kodukeemia (näriliste -, putuka-, taimehaiguste tõrjevahendid, petrooleumitooted, pesuvahendid, mürkgaasid, värvid, liimid) (28%) 2) **ravimid ja loodustooted (27%)** 3) taimed (18%) 4) raskemetallid, Silica gel, patareid, nikotiin (10,5%)
4-6-aastane	1) taimed 2) ravimid ja loodustooted 3) kodukeemia 4) mitmesugused muud ained (elavhõbe, patareid) 5) narkootikumid	1) ravimid ja loodustooted 2) kosmeetika, 3) taimed 4) kodukeemia 5) mitmesugused muud ained (sh patareid, elavhõbe)	1) **ravimid (39%)** 2) taimed, seened (16%) 3) kodukeemia (näriliste tõrjevahendid, petrooleumitooted, pesuvahendid, mürkgaasid, värvid, liimid) (14%) 4) raskemetallid, Silica gel, patareid (12%)
7-18-aastane	1) ravimid 2) kodukeemia 3) narkootikumid	1) ravimid ja loodustooted 2) taimed 3) loomad 4) kodukeemia 5) mitmesugused muud ained (elavhõbe, värvid, liimid)	1) kodukeemia (näriliste-, umbrohu tõrjevahendid, petrooleumitooted, pesuvahendid, mürkgaasid, värvid, liimid) (25%) 2) **ravimid (21%)** 3) taimed, seened (14%) 4) alkohol, narkootikumid (4%)
19-35-aastane	1) kodukeemia 2) ravimid ja loodustooted 3) elavhõbe 4) alkohol, narkootikumid 5) seened	1) ravimid 2) seened 3) kodukeemia 4) putukatõrjevahendid, taimehaiguste tõrjevahendid 5) narkootikumid, alkoholid, mürgised gaasid	1) kodukeemia (näriliste-, umbrohu tõrjevahendid, petrooleumitooted, pesuvahendid, mürkgaasid) (29%) 2) **ravimid, loodustooted (18%)** 3) raskemetallid (12%) 4) taimed, seened (8%)
36-65-aastane	1) kodukeemia 2) ravimid ja loodustooted 3) alkohol, narkootikumid 4) seened, taimed 5) mitmesugused muud ained (elavhõbe, majahallitus, asbest)	1) seened 2) taimed 3) kodukeemia 4) taimehaiguste- ja umbrohutõrjevahendid 5) ravimid	1) kodukeemia (näriliste-, umbrohu tõrjevahendid, petrooleumitooted, pesuvahendid, mürkgaasid) (34%) 2) taimed, seened (14%) 3) **ravimid, loodustooted (12%)** 4) alkohol (9%) 5-6) toiduained (5%), raskemetallid (5%)
üle 66-aastane	1) kodukeemia 2) ravimid 3) taimed, seened 4) kosmeetikatooted	1) ravimid ja loodustooted 2) kodukeemia 3) taimehaiguste- ja näriliste tõrjevahendid 4) seened	1) **ravimid, loodustooted (32%)** 2) taimed, seened (20%) 3) kodukeemia (näriliste-, umbrohu tõrjevahendid, petrooleumitooted, pesuvahendid, mürkgaasid) (17%) 4) tundmatu aine (5%)

Mürgistusinfo
16662

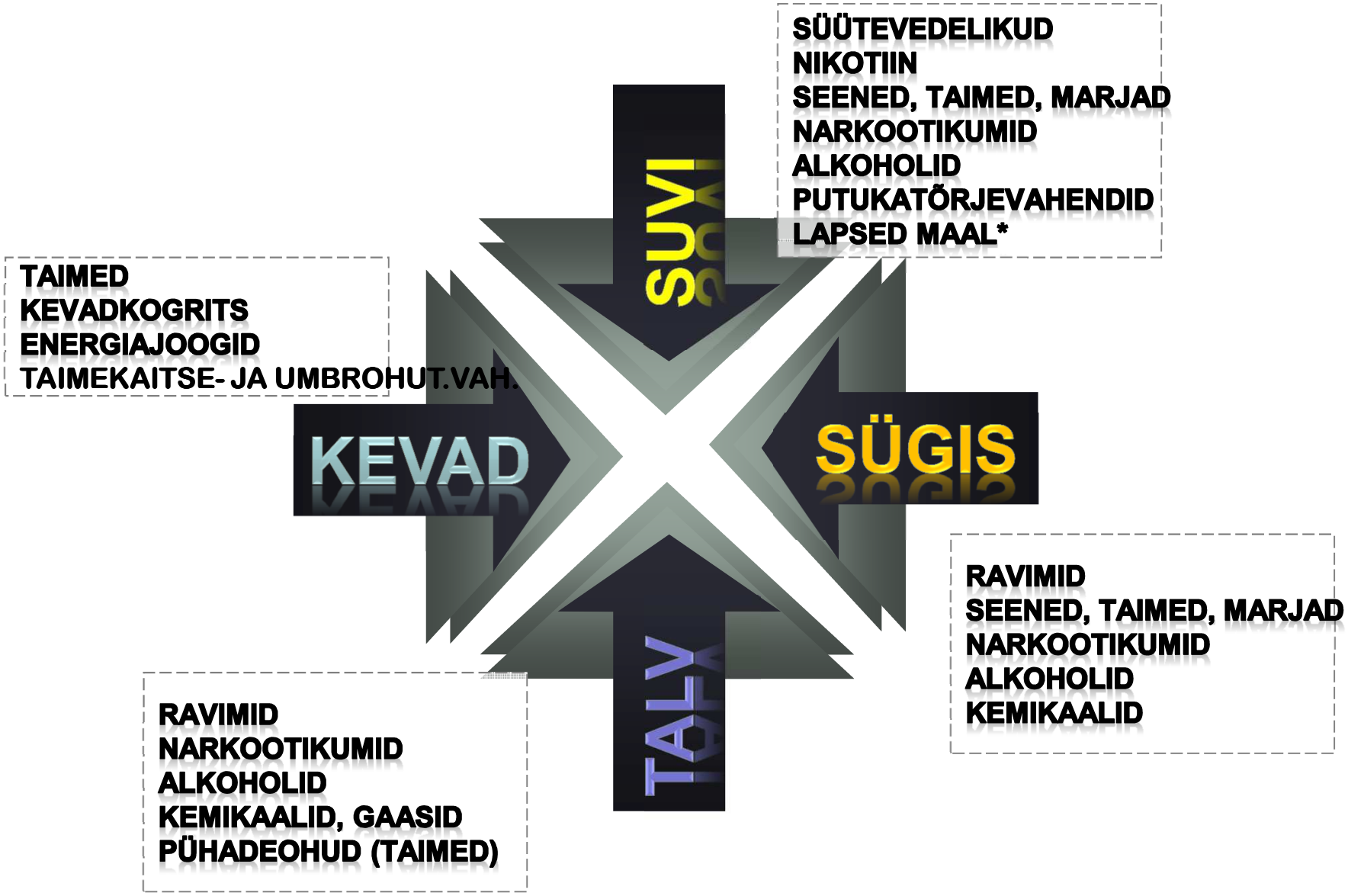

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

linnaleht
Mis on Linnaleht | Levikohad | Telli | Tagasiside | Reklaam | Kontakt
Lisa kuulutus Linnalehte
Uudised
Linnalehe
Pidutsedes tasub joogitopsi silma all hoida
11.08.2011
NÕUANNE
Suviti sagenevad mürgistusteabekeskuse infoliinile 16 662 tulevad noorte alkoholimürgistusi puudutavad kõned.
Seenehooaeg peidab endas eluohtlikke riske
MÜRGISTUSTEABEKESKUS
OHVER
16662
16662.ee

2009-2011

Kemikaalid aias
Kemikaalid kodus
Ravimid

Apotheka
PÕHJAKESKUS LOOSIB IGA NÄDAL TELEKA!
Mürgistused
taimede ja seentega
16662
Kuidas juhtub?
Mürgised taimed
Mürgised marjad
Mürgised seened
8 5 2010

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

Koolitus:

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

Mürgistused lastel: ravimid ja kemikaalid kodus

Laste mürgistusi toimub kõige enam 1–3-aastastega!

Mürgistusinfo 16662

Mürgistusteabekeskuse eesmärgiks on kiire adekvaatse nõustamise kaudu ägedate mürgistusjuhtumite tagajärjel inimeste haigestumise, tervisekahjustuste ja suremuse vähendamine. Keskuses töötavad rahvusvahelise mürgistusteabe-koolituse läbinud ja pikaaegse töökogemusega arstid ja õed erakorralise meditsiini ning anes-teesia- ja intensiivravi valdkonnast.

www.16662.ee

© 2010 Mürgistusteabekeskus

Mürgistusteabekeskus • Tel. +372 626 9379 • E-post: info@16662.ee • www.16662.ee

Kuidas juhtub?

Laps õpib matkides. Sõltuvalt lapse arengufaasist on maitsmine väikelapse arengu normaalne osa:

- **mängu käigus teiste laste söötmine**
- **heamaitselised ravimid, healõhnalised kemikaalid, ahvatlevad pakendid, värvilised lilled, taimed, marjad.**

Miks juhtub?

- **Ravim või kemikaal on vales kohas**
- **Pakendid on sarnased**
- **Kemikaal valatakse ümber käepärasesse joogitaarasse**

Esmaabi

- **Allaneelamisel loputa suu ja kontrolli võimaliku söövituse suhtes**
- **Anna väikeste lonksude kaupa juua (vett)**

MITTE MINGIL JUHUL EI TOHI:
ajada oksendama ega mao sisu neutraliseerida!

Kemikaalid aias

Pestitsiidid, väetised, kahjuritõrjevahendid on väga mürgised ning nõuavad kasutamisel ja ülejääkide ettevaatlikkust.

Kasuta kaitsekindaid!

Hoia aiakemikaale originaalpakendis lastele kättesaamatus kohas!

Kemikaalid kodus

Hooajaliste riiete säilitamisel kasutatavad **koitõrjevahendid** on mürgised. Hoia need laste käeulatusest kaugemal!

Puhastustöödel kasutatavad kemikaalid võivad olla söövitavad ja tekitada mürgistust. Ohtlik on kemikaalidega töötada kinnises ventilatsioonita ruumis – mürgised on ka kemikaalide aurud!

Süsivesinikud **(süütevedelikud, bensiinid, putukatõrjevahendid, majapidamisgaasid)** on valel kasutamisel ohtlikud!

Peale süütevedeliku kasutamist pane pudel lastele kättesaamatusse kohta!

Sääsetõrjevahendi kasutamisel toimi mõõdutundega – ära määri last sellega üleni kokku, toimeaine imendub hästi läbi naha ja võib põhjustada tõsist mürgistust!

Ravimid

Lapsed leiavad ravimeid kodust laua pealt, külaliste poolt maha ning toolile pandud kottidest. Samuti võivad tabletid vedeleda tänaval.

Paljud täiskasvanute ravimid võivad juba ka väga väikeses annuses (1–2 tabletti, 1–2 teelusikatäit) manustatuna põhjustada lastel üliraskeid, isegi surmaga lõppevaid mürgistusi.

Eriti ohtlikud on erinevad südamehaiguste ravimid, antidepressandid ja valuvaigistid.

Õpeta lapsele ravimitega kaasnevaid ohte!

Peale ravimi tarvitamist sulge pakend hoolikalt ning pane vähemalt 1,5 m kõrgusele lukustatavasse kappi!

Ära hoia ravimeid lastele kättesaadavates kohtades (öökapil, vannitoakapis, köögilaual)!

Jälgi, et külalised ei jätaks oma käekotte lastele kättesaadavatesse kohtadesse, kuna need võivad sisaldada ravimeid.

Tubakatooted

Üks(ed) või toast leitud tubakatooted põhjustavad lastele mürgistusi!

Lapsed leiavad sigarette, konisid, suitsetamisest loobumiseks mõeldud plaastreid, närimiskummi oma kodust, aiast, tuttavate pool külas olles, mänguväljakutelt. Enam juhtub selliseid õnnetusi suvisel ajal.

1 sigaret, üle 3 sigaritükki, 1 sigaritükk, nikotiini sisaldavat närimiskummi võib põhjustada mürgistust.
Foto: Sten Roosvald

Lastega kodudes on leimikaalid kraanikausi all kapis ohtlikud. Foto: Mare Oder, Sten Roosvald

Ligi 65% lastega toimuvatest mürgistustest leiab aset kodudes.

Mürgistused taimede ja seentega

Laste mürgistusi toimub kõige enam 1–3-aastastega!

Mürgistusinfo 16662

Mürgistusteabekeskuse eesmärgiks on kiire adekvaatse nõustamise kaudu ägedate mürgistusjuhtumite tagajärjel inimeste haigestumise, tervisekahjustuste ja suremuse vähendamine. Keskuses töötavad rahvusvahelise mürgistusteabe-koolituse läbinud ja pikaaegse töökogemusega arstid ja õed erakorralise meditsiini ning anes-teesia- ja intensiivravi valdkonnast.

www.16662.ee

© 2010 Mürgistusteabekeskus

Mürgistusteabekeskus • Tel. +372 626 9379 • E-post: info@16662.ee • www.16662.ee

Kuidas juhtub?

Mitmed taimed ja seened meie ümber võivad olla ohtlikud mitmel moel. Need võivad põhjustada allergilisi reaktsioone, neelamisel väid seedehäireid, aga mõned neist on inimesele ka eluohtlikult mürgised.

Taimedes leiduv mahl võib põhjustada nahal ja limaskestadel fototoksilisi reaktsioone (eriti putked), söövitusi (verehurmarohi).

Mõned seened võivad olla ohtlikud ka juba nende töötlemisel (kevadkogrits, Gyromitra esculenta).

Lastele pakuvad eriti huvi värvilised marjad, seened ja taimed. Mitmed kodudes kasutatavad dekoratiivsed taimed võivad aga olla ohtlikud.

- Enne taimede, lillede koju toomist, aeda istutamist veendu nende ohutuses!
- Õpeta lapsi mitte suhu panema tundmatuid seeni, taimi ja marju ning kindlasti selgita ka põhjuseid!
- Süües teise inimese poolt valmistatud seenetoitu, küsi valmistajalt seente päritolu kohta!
- Teadlikkus ja ettevaatlikkus on seene- ja taimemürgistuste puhul parimaks kaitseks!

Esmaabi

- **Loputa lapse suu ja eemalda seal olevad mürgitaime, -seene, -marja tükid**
- **Too kindlaks, mis marja, taime, seenega on tegu**
- **Võta ühendust mürgistusinfoga (esmaspäevast reedeni tööpäevaringselt)**

Esmaabi pole vaja, kui on söödud …
… 1–3 mürgimarja (v.a ussilakk, näsiniin)
… 1 cm³ mürgist seent

Mürgised seened

Tõsiseid mürgistusi põhjustavad ohtlikud seened:

- **KEVADKOGRITS** (*Gyromitra esculenta*)
  Ohtlik on ka ventilatsioonita ruumis seenetoidu valmistamine.
- **TORE VÖÖDIK** (*Cortinarius rubellus*)
  TAPVALT MÜRGINE!
- **ROHELINE JA VALGE KÄRBSESEEN** (*Amanita virosa, Amanita phalloides*)
  TAPVALT MÜRGISED!

Mürgised taimed

Mürgiseid taimi võib leida nii elutoast, aiast kui ka vabast looduses:

- **PUTKED** (psoraleen)
- **JUGAPUU** (taksiinalkaloid)
- **NÄSINIIN** (metserelin, dafnetoksiin)
- **ROHELISED KARTULID, TOMATID** (solaniin)
- **JÄNESEKAPSAS, RABARBER** (oksalaate sisaldav, ohtlik suures koguses)

Paljud taimed võivad põhjustada palkset nahaärritust või muuta naha päikesevalguse suhtes tundlikuks:

- **KARUPUTK**
- **HEINPUTK**
- **METS-HARAKPUTK**
- **VALGE DIKTAMNUS**
- **AED-MOORPUTK**
- **KARVANE KARUPUTK**
- **AEDRUUT**
- **KOERAPUTK**
- **KIKKAPUTK**

Mürgised marjad

- **USSILAKK** (*Paris quadrifolia*)
- **PUNANE JA MUST LEEDER** (*Sambucus racemosa, Sambucus nigra*)
- **LUMEMARI** (*Symphoricarpos albus*)
- **KARUMUSTIKAS** (*Atropa belladonna*)
- **AMEERIKA KERMESMARI** (*Phytolacca americana*)
- **KORALL-MAAVITS** (*Solanum capsicastrum*)
- **NÄSINIIN** (*Daphne mezereum*)

Mürgiseened on tavaliselt väga ebameelitava välimusega.

Punane kärbseseen (Amanita muscaria).
Foto: Tallinna Botaanikaaed

Roheline kärbseseen (Amanita phalloides).
Foto: Veiko Kastanje (ekologist)

Hall kärbseseen (Amanita spissa).
Foto: Tallinna Botaanikaaed

Harilik jugapuu (Taxus baccata)

Harilik ussilakk (Paris quadrifolia)

Harilik jänesekapsas (Oxalis acetosella)

Harilik ussirumaroht (Chaerophyllum aureum)

Fotod: Tallinna Botaanikaaed

Võilane (Taraxacum officinale) seemnete sõrmine põhjustas lastel mürgistust.
Foto: Tallinna Botaanikaaed

Mürgistusinfo 16662

16662.ee

Mida peab, mida ei tohi!

Tegevused mürgistuste ennetamiseks

Laste mürgistusi toimub kõige enam 1–3-aastastega!

Mürgistusinfo 16662

Mürgistusteabekeskuse eesmärgiks on kiire adekvaatse nõustamise kaudu ägedate mürgistusjuhtumite tagajärjel inimeste haigestumise, tervisekahjustuste ja suremuse vähendamine. Keskuses töötavad rahvusvahelise mürgistusteabe-kolituse läbinud ja pikaaegse töökogemusega arstid ja õed erakorralise meditsiini ning anestesia- ja intensiivravi valdkonnast.

www.16662.ee

© 2010 Mürgistusteabekeskus

Mürgistusteabekeskus • Tel: +372 626 9379 • E-post: info@16662.ee • www.16662.ee

Mida peab kindlasti tegema?

Puhastus-vahendeid ja ravimeid hoia lastele kättesaamatus kohas

HOIA puhastusvahendeid ja ravimeid suletud kapis või ruumis, mis on eemal toiduainetest ja mille juurde lastel pole ligipääsu.

JÄLGI, et külaliste kotid oleksid lastele kättesaamatus kõrguses, kuna võivad sisaldada ravimeid.

HOIA kemikaale ja ravimeid loetavate siltidega **originaalpakendites**:

- tooteinfo, hoiatuslaused ning esmaabi soovitused tulenevad toote koostisest
- ohtlik on kasutada toodet valesti või järgida vale toote järgi antud tegutsemisjuhiseid
- õnnetusjuhtumi korral edasta pakendil olev info 16662-le.

HOIA kemikaali või ravimi valamiseks kasutatavaid mõõtetopse alati loputatuna. Nii väldid erinevate kemikaalide või ravimite segunemisest tulenevaid õnnetusi.

PEA MEELES sulgeda kemikaali- või ravimipudel koheselt peale kasutamist ning panna ära lastele kättesaamatusse kohta.

PEA MEELES, et rutiinsed koristustööd toimuvad ajal, mil lapsed ei asu samas ruumis.

PEA MEELES kasutada tugevalt happeliste (pH <2) või leeliseliste (pH >11,5) ainete puhul kaitsekindaid ja tagada koristatavates ruumides piisav ventilatsioon. Kemikaalide aurud on sissehingamisel mürgistuste põhjuseks.

ÕPETA LAPSELE RAVIMITE JA KEMIKAALIDEGA KAASNEVAID OHTE!

Mida kindlasti teha ei tohi?

Kraanikausi alused kapid on väga ohtlikud mängukoopad

ÄRA SEGA omavahel erinevaid kemikaale! Segud võivad osutuda ohtlikuks!

ÄRA SEGA kloori sisaldavaid tooteid (nt vahendid vanni-, kahhel-/keraamilise plaadi puhastamiseks, hallitustõrjeks, mõned nõudepesumasinas kasutatavad kemikaalid):

- **AMMONIAAGIGA** või toodetega, mis seda sisaldavad (nt mõned klaasipuhastusvahendid)
- **HAPPELISTE** toodetega (pH <2). Oht mürkgaasi tekkeks!

ÄRA VALA KEMIKAALI JOOGITAARASSE!

ÄRA HOIA KEMIKAALE kraanikausi all kapis, kust lapsed saavad kemikaalid kergesti kätte!

ÄRA HOIA RAVIMEID lastele kättesaadavates kohtades (öökapil, vannitoakapis, köögis laual)!

ÄRA JÄTA LAST JÄRELVALVETA!

Lastele on ohtlikud ka: šampoonid, õhuvärskendajad, mitmed kosmeetikatooted (vesinik, liimid, lakid, geelid).

Lapsed leiavad ravimeid kodust laua pealt, külaliste poolt maha ning toolile pandud kottidest. Samuti võivad tabletid vedeleda tänaval.

Tegevusjuhis käitumiseks õnnetuse korral

Vaatamata meie püüdlustele õnnetusi vältida, need siiski juhtuvad. Sellisel juhul on vajalik tegutseda kiiresti ja digesti.

Mürgistusinfo 16662

Mürgistusteabekeskus on kiire adekvaatse nõustamise kaudu ägedate mürgistusjuhtumite tagajärjel inimeste haigestumise, tervisekahjustuste ja suremuse vähendamine. Keskuses töötavad rahvusvahelise mürgistusteabe-kolituse läbinud ja pikaaegse töökogemusega arstid ja õed erakorralise meditsiini ning anestesia- ja intensiivravi valdkonnast.

www.16662.ee

© 2010 Mürgistusteabekeskus

Mürgistusteabekeskus • Tel: +372 626 9379 • E-post: info@16662.ee • www.16662.ee

1. Jää rahulikuks.
2. Tee kiiresti kindlaks lapse poolt allaneelatud aine või toode.

Kui võimalik, leia kiiresti toote pakend, loe selle sildil olevat infot esmaabist ning helista Mürgistusinfoliinile.

MÜRGISTUSINFOLIINI NUMBER ON 16662.
Helistamine on tavatariifiga ja anonüümne.
Oleme avatud esmaspäevast 9.00 kuni reedeni 17.00 ööpäevaringselt pausideta.

3. Kui õnnetuse põhjustanud aine/toode pole teada või pakendil olev silt on loetamatu, helista koheselt Mürgistusinfoliinile.

NB! Infoliinile on mõistlik helistada ka siis, kui peale õnnetust ei näi kannatanuga midagi juhtuvat. Koduses majapidamises kasutatavad puhastusvahendid ei pruugi põhjustada koheselt tõsiseid tervisekahjustusi.

4. Anna infoliinile 16662 järgnev info:
   - toote ja tootja nimi
   - toote tüüp (pulber, vedelik, tablett, gaas vms)
   - toote koostis
   - mürgi organismi sattumise viis (suu-, hingamisteede-, naha kaudu)
   - aine kogus
   - mürgistuse toimumise aeg
   - kannatanu vanus, kehakaal, kasutatavad ravimid
   - info juba osutatud esmaabist ja kannatanu seisund antud hetkel
5. Järgi täpselt infoliinilt antavaid juhiseid.

NB! Küsi kindlasti üle, kui midagi jäi arusaamatuks!

6. Jälgi kannatanut ning anna muutustest koheselt teada.

NB! Lasteaias/koolis/hooldaja järelevalve all toimunud õnnetuse korral võta ühendust lapsevanematega ning informeeri neid juhtunust ja saadud tegevusjuhistest.

7. Kannatanu viimisel haiglasse või perearsti juurde võta kaasa õnnetuse põhjustanud toote/aine pakend!

Mürgistusinfo 16662 16662.ee

Mürgistusteabekeskuse infovoldikud, plakatid http://www.16662.ee/ennetustoo.html

LASTEMÜRGISTUSTE ENNETUSTEGEVUS

2010-2011

RAAMATU JÄRJEHOIDJAD

- KEMIKAALI- JA RAVIMIMÜRGISTUSTE VÄLTIMISEKS
- SEENE- JA TAIMEMÜRGISTUSTE VÄLTIMISEKS

Mürgistusteabekeskuse infovoldikud, plakatid

http://www.16662.ee/ennetustoo.html

LASTEMÜRGISTUSTE ENNETUSTEGEVUS

2010-2011

PLAKAT A2, A4

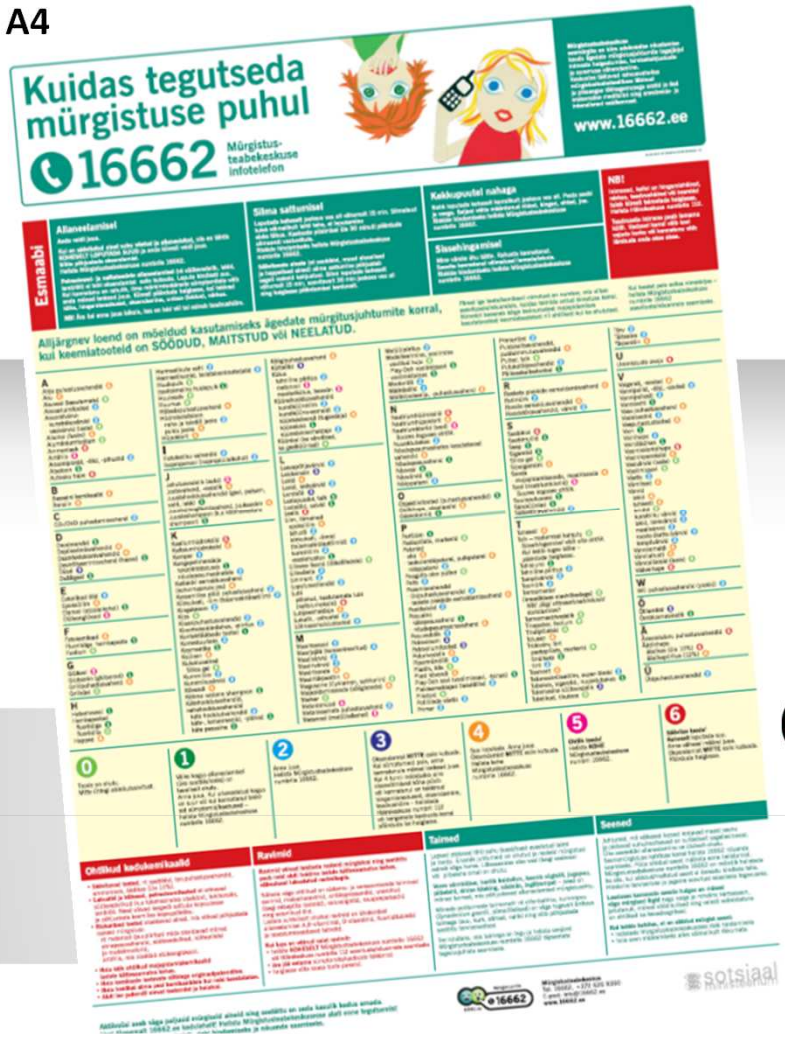

Mürgistusinfo 16662 16662.ee

Mürgistusteabekeskuse info

LASTEMÜRGISTUSTE ENNETUSTEGEVUS

MÜRGISTUSRISKID

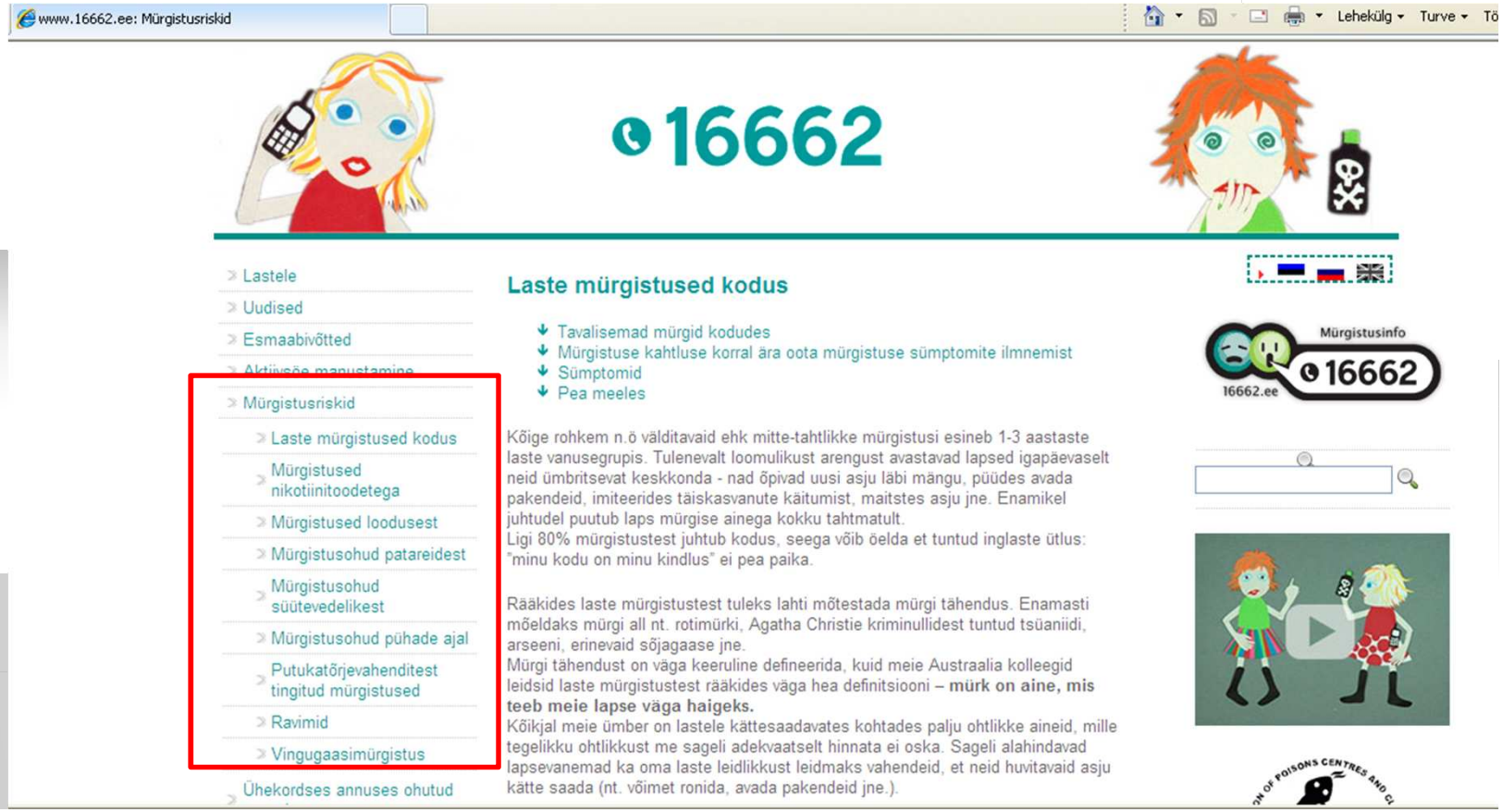

Lapsed on täiskasvanutest väiksemad

Laste mürgistuste eripärad

- **Enamasti mittetoksiliste või vähetoksiliste ainetega, toksiliste ainete väikesed kogused**
- **Helistatakse kohe, kuni 1h**
- **Pigem läbi maitsmise, mitte neelamise**
- **Õnnetusjuhtumid kuni 3-aastastel**
- **Teismelistel ka tahtlikud**

Mürgistusinfo 16662 16662.ee

Väikelaste käitumine on erinev

- **Uuriva iseloomuga**
  - Ravimite neelamine mängu käigus
  - Huvi äratavad värvid – huvitavad ravimid, kemikaalid
  - Keelamine äratab tähelepanu
  - Vanemate jäljendamine
- **Haavatavad: sõltuvad ja "hääletud"**
  - Ei selgita sümptomeid
  - Viivitused diagnoosimisel
  - "Võti" on dif.diagnostika
- **Puudub enesekaitse**
  - Jätkab tegutsemist ohuolukorras ega lahku
  - Ei märka ega oska keelduda valest-, liigsest ravist
    - (NB! Münhauseni sündroom)
  - Ei tunne ära ohtlikku olukorda ega lahku

Mürgistusinfo 16662 16662.ee

näide

Ema andis **3-aastasele lapsele Brontex köhasiirupit**. Laps kasutas juhust, et pudel magusa rohuga jäi lauale ja laps võttis ise ka lusikatäie. Mida oodata ja kuhu peab pöörduma?
http://www.16662.ee/mrgistusriskid/laste-murgistused-kodus.html

Laps (3) olevat kätte saanud ja söönud erinevaid tablette. Isa sõnul tabletikarbid mis lapsel käes olid olid Rennie, Aspirin, Cipralex. Kui palju ja milliseid tablette laps võtnud isa öelda ei oska. Mida edasi teha?

Laps (7) sõi 15 min tagasi **metsviinamarja marju**. Suus kibe tunne. Mürgistus?
http://www.16662.ee/aineloetelu/murgised-taimed/murgised-taimed-lahemalt/a/metsviinapuu-parthenocissus-quinquefolia.html

näide

Ema leidis **2- aastase lapse patareid lutsimast**, piklik AA tüüpi. Kas on ohtlik? Laps rahulik, suu puhas, hetkel magab, sest uneaeg.
http://www.16662.ee/uudised/hoiatused/hoiatus-lahemalt/a/allaneelatud-patarei-voib-ohustada-vaikelapse-elu.html

Tegi endale teed ja jõi paar lonksu sellest, siis tundis et on imelik maitse. Vett täis kannule oli lisatud veidi Reacid`i nimelist **katlakivi eemaldusvahendit** (helistaja sõnul happelist), mida teha?

Laps võttis lonksu lahjendatud **nõudepesuvahendit** (Pur). vanaema mures, kas on ohtlik?

Laupäeval **hammustas parm**. Hammustuskoht siiani punane ja paistes, turse laieneb. Mida peaks tegema? http://www.16662.ee/mrgistusriskid/putukahammustused.html

Mürgistusinfo 16662 16662.ee

Efektiivne ennetamine

Mis on mürk?

Mürk on midagi, mis teeb lapse väga haigeks, kui ta seda sööb või joob

Mürgistusinfo 16662 16662.ee

*Lastel palutakse nimetada kodudes olevaid mürke, mida teatakse

Ravimi mürgistus

Ravimid võivad lapse mürgitada, kui nad neelavad neid liiga palju või nende kätte on sattunud vale ravim.

***räägitakse ohtudest – magusad rohud, ravim pole komm**
Miks vanemad võivad ja lapsed mitte. NB! Mängunurgad!

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

Mida peaks tegema ravimitega?

Ravimipudeli kork tuleb panna peale kohe, kui pudelist on rohi välja võetud

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

Magusad ravimid...

...pole kommid

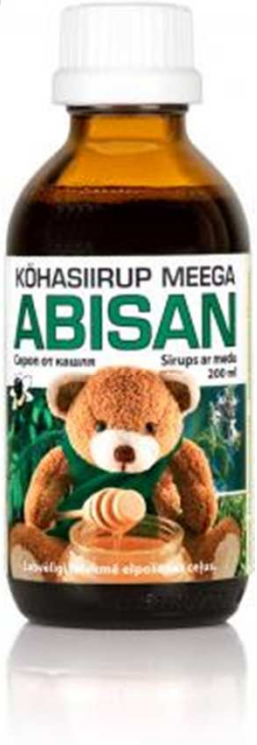

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

Mida peaks tegema ravimitega?

Ravimitops peab olema lapsekindla korgiga

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

Mida peaks tegema?

Ravimid on kõrgel lukustatavas kapis

Mürgistusinfo 16662

16662.ee

MÕNIKORD ON RAVIMID KÄEKOTIS

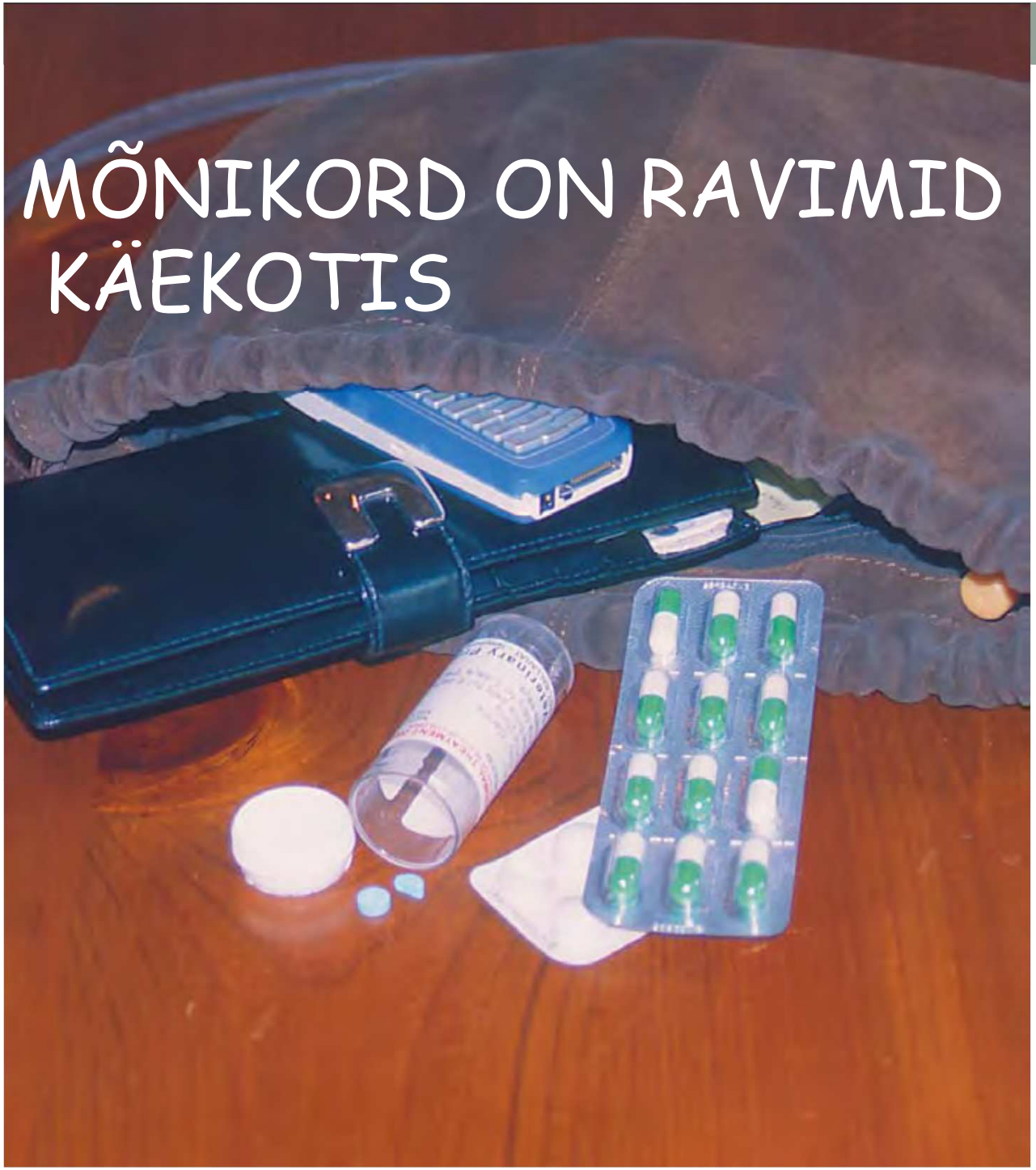

Mürgistusinfo

16662

16662.ee

Mida kotiga teha?

KOTID PANNAKSE
KÕRGELE
ÄRA

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

Mürgistuskõned loodustoodete ja ravimitega

Loodustooted:

- Toidulisandid
- Köhasiirupid
- Looduslikud õlid, tinktuurid
- Kaalulangetajad
- Tsinksalv, briljantroheline, kaaliumpermanganaat, jood
- Vitamiinid

Ravimid:

- Valuvaigistid
- Rögalahtistid (ambroksool)
- Uinutid, rahustid
- Rasestumisvastased ravimid
- Veterinaar-ravimid

Mürgistusinfo
16662.ee
16662

Ravimi mürgistus – eeterlikud õlid

imendub seedetraktist kiiresti ja hästi ning mõningad imenduvad ka nahalt. http://www.16662.ee/mrgistusriskid/ravimid.html

Toksilisus:

- **Juba umbes 5 ml (sõltuvalt õlist) võib olla täiskasvanule ja lapsele eluohtlik annus.**

- **2-3ml** 100 % eukalüptiõli põhjustas kerget kesknärvisüsteemi depressiooni
- **üle 5 ml** põhjustas märkimisväärset kesknärvisüsteemi depressiooni või teadvuse kaotuse.

- **2 ml** 100 % piparmündiõli põhjustas 3-aastasel väsimust. Jälgimise ajal oli laps sümptomiteta.

- umbes **5 ml** teepuuõli põhjustas 2-aastasel tasakaaluhäireid, luksumist, tasakaaluhäireid

Ravimi mürgistus – mentool

- Imendub kiiresti
- Mentooli saadakse piparmündist, eriti (*Mentha x piperita*) liigist. Piparmündiõli mentoolisisaldus vaheldub 40-85 %

- Allikaks: Validool (1tabl=60mg), kurgupastillid, inhaleeritavad preparaadid

- Tüüpilisteks sümptomiteks on:
  - põletustunne suus ja neelus,
  - iiveldus, oksendamine, kõhuvalu,
  - pearinglus ja ataksia.

- Raske mürgistuse korral:
  - bradükardia,
  - hingamisdepressioon
  - krambid.

Mürgistus - kaalulangetajad

- LiDa Daidaihua (Sibutramiin)

- 2 Day Diet Fatloss Slimming Slim 3 in 1 M18 Royal Diet
- 2 Day Diet Slim Advance GMP Slim 3 in 1 Slim Formula
- 2x Powerful Slimming Herbal Xenical Slim Burn

·Leitud ained:

- **sibutramiin**
- ·fenproporex - **metabolismi käigus moodustub amfetamiin**,
- ·fluoksetiin – antidepressant,
- ·bumetaniid –diureetikum
- ·furosemiid – diureetikum,
- ·rimonabant –- rasvumisvastane aine, võib põhjustada psüühikahäireid,
- ·tsetilistaat – eksperimentaalne rasvumisvastane aine (inhibeerib lipaasi eritumist pankreasest vähendades nii triglütseriidide imendumist),
- ·fenütoiin – krambivastane aine,
- ·fenoolftaleiin – võimalik kantserogeense toimega aine, lahtisti

- Extrim Plus 24 Hour Reburn Slim 3 in 1 Extra Slim Formula Xsvelten
- Fasting Diet Slim 3 in 1 Extra Slim Waist Formula Zhen de Shou

Mürgistusinfo 16662 16662.ee

RAVIMID

Ravimi mürgistus – Hiina imerohud

- Sisaldavad üldjuhul kõike muud, mida lubatakse pakendil
- Sageli tõsiste mürgistuste põhjustajaks
- Kõrvaltoimed!

Mürgistusinfo 16662
16662.ee

Ühekordses annuses ohutud ained

- ✓ Antatsiidid ja kõrvetiste vastased vahendid
- ✓ A-vitamiin
- ✓ B-vitamiin
- ✓ C-vitamiin
- ✓ D-vitamiin
- ✓ Rasestumisvastased tabletid
- ✓ Fluori tabletid alla 20 tabl/kg kohta
- ✓ Kaltsiumi tabletid
- ✓ Piimhappebaktereid sisaldavad tooted

http://www.16662.ee/uhekordses-annuses-ohutud-tooted.html

Mürgistusinfo 16662 16662.ee

Kõik need ained võivad põhjustada lastel mürgistusi

MÜRGID

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

KEMIKAALIMÜRGISTUSED

- TÕRJEAINED

  - **Insektsiidid (DIETÜÜLTOLUAMIID** e METÜÜLBENSEENAMIID e DETAMIID e DEET)

    PUTUKATÕRJEVAHENDID (OFF!, PLIX jne)
    - DEET kontsentratsioon erinev: -> 50%
    - Alkoholisisaldus -> 40%

- kiire imendumine ja raskete mürgistuste korral on sümptomid ilmnenud juba 30 minuti möödudes
- iiveldus, oksendamine, kõhuvalu ja kõhulahtisus.
- teadvusetus, hüpotensioon, lihasvärinad ja krambid
- on neurotoksiline, täpset toimemehhanismi ei tunta.

Surmajuhtumid on haruldased,
kuid on esinenud nii suukaudse
kui ka nahakaudse
ekspositsiooni korral.

Mürgistusinfo 16662 16662.ee

MÜRGID

Mida peaks tegema mürkidega?

Kodus olevad kemikaalid peavad olema varustatud lapsekindlate korkidega.

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

Mida peaks tegema?

MÜRGID

Kemikaalid pannakse kõrgele lukustatavasse kappi, põrandalt piisavalt kõrgele

Lastele:

Kas võib avada ja proovida juua ilma täiskasvanult küsimata värvilistes pudelites/värvilisi vedelikke?

Kas kemikaalipudelitega võib veesõda pidada?

Mürgistusinfo 16662

16662.ee

Mida peaks tegema‘

Kemikaalid peavad olema vähemalt 1,5 meetri kõrgusel põrandapinnast, kust laps neid kätte ei saaks. Mingil juhul ei sobi kemikaalid kraanikausi alla kappi, kust laps võib neid kergelt leida!

Mürgistusinfo 16662 16662.ee

KEMIKAALIMÜRGISTUSED

- **KODUKEEMIA**
  - **PESU-JA PUHASTUSVAHENDID**

- **tüki- ja vedelseebid, pesuvedelikud, šampoonid, juuksepalsamid** jms. sisaldavad üldiselt anioonseid ja mitteioonseid tensiide ning muid seebiaineid.
- **käsipesuvahendid, pesu- ja loputusvahendid ja üldpuhastusvahendid**: anioonseid ja mitteioonseid tensiide, ensüümdetergente, erinevaid naatrium- ja kaaliumsoolasid, silikaate jms.
- **pesumasina pesupulbrid ja – vedelikud**: anioonseid ja mitteioonseid tensiide, erinevaid naatiumsoolasid (tihti söövitavaid) jms.
- **klaasi- ja aknapesuained** sisaldavad lisaks seebiainetele ka alkoholi nagu isopropanool. Lisaks võivad tuuleklaasi pesuvedelikud sisaldada metanooli!
- **mikrolaineahju puhastusvahendid:** seebiained ja söövitavad leelised.
- **WC-puhastusvahendid** sisaldavad seebiainet ja sidrunhapet, ka söövitavaid happeid!
- **Hallitusetõrjevahendid, katlakivieemaldajad ja torude puhastusvahendid**: sageli söövitavad.
- **Desinfitseerimis-, poleerimis-, valgendamisained, plekieemaldid** jms: segarühm, sõltub koostisest.

Mürgistusinfo 16662 16662.ee

Mida peaks tegema?

Kemikaale hoitakse originaalpakendites

ega valata ümber käepärastesse joogi-pudelitesse

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

ENERGIAJOOK POLE LAPSE JOOK, KÕIK LIMONAADID POLE LIMONAADID

ALKOHOL ON LAPSELE OHTLIK!

ÄRA VÕTA VÕÕRASTELT KOMMI!

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

SIGARETID

1 sigarett,
üle 3 sigareti koni,
1 sigari koni,
näpuotsatäis nuusktubakat
või mistahes kogus
nikotiini sisaldavat närimiskummi
võib põhjustada lapsel
mürgistussümptomeid.

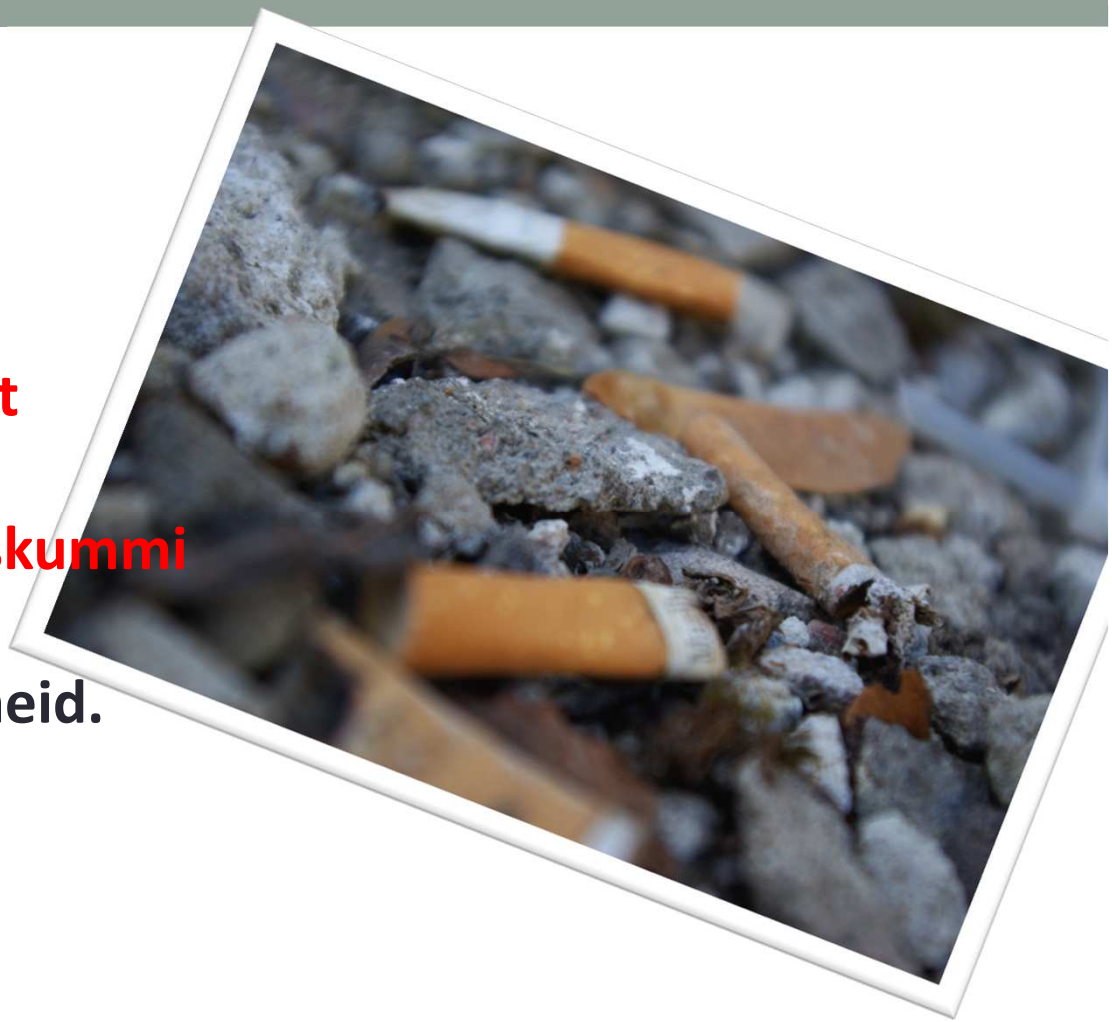

NEID ÄRA KUNAGI VÕTA!

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

VESIPIIP

1 SEANSS = 100 SIGARETTI

EI OLE OHUTUM, KUI TAVALINE SIGARETT

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

TAIMED

KÜSI
VANEMATELT
LUBA

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

Mürgistused taimedega

- Reeglina kõige mürgisemad need taime osad, mis on seotud säilimise ja paljunemisega.
- Kergema mürgistuse korral tekivad nõrkus, peavalu, oksendamine. Raske mürgistuse korral südame rütmihäired, teadvushäired, raske mürgistus võib lõppeda surmaga

Mürgistusinfo 16662 16662.ee

Taimed: solaniini sisaldavad

- Kartul *Solanum tuberosum*
- Koralltomat *Solanum pseudocapsicum*
- Rohelised tomatid *Solanum lycopersicum*
- Maavitsad *Solanum dulcamara; Solanum nigrum, Паслен*

on kibeda ja mõru maitsega.

- Kartulite koorimine enne keetmist vähendab oluliselt glükoalkaloidide sisaldust.
- Kartulite keetmisel või küpsetamisel ei ole glükoalkaloidide sisaldust vähendavat toimet

Enamasti on mürgistuse sümptomid kerged: mõru maitse suus ja neelus, seedehäired, peavalu.
Raske mürgitsuse korral on kirjeldatud teadvuse hägustumist ja koomat.
tekivad 2-24 tunni möödudes taime söömisest. Raske mürgistuse korral võib kõhulahtisus kesta 3-6 ööpäeva.

Mürgistusinfo 16662
16662.ee

Taimed

Putked – süsteemselt mürgised

Täpiline surmaputk *Coniculum maculatum*
Mürkputk *Cicuta virosa*

Fotosensibiliseeriva toimega putked

- **Karuputk** *Heracleum*
  - **Heinputk** *Angelica sylvestris*
  - **Mets-harakputke** *Anthriscus sylvestris*
  - **Valge diktamnus** *Dictamnus albus Rutaceae*
  - **Aed-moorputk** (pastinaak) *Pastinaca sativum*
  - **Karvane karuputk** *Heracleum rubescens*
  - **Aedruut** *Ruta graveolens*
  - **Koeraputked** *Heracleum spp.*
  - **Kikkaputk** *Angelica archangelica*

Taimed Fotosensibiliseeriva tomega putked

- **psoraleenid** imenduvad purunenud taimerakkudest mõne minutiga
- kinnitavad naharakkude tuuma ja rakukoesse, seob tugevalt päikese ultravioletkiirgust
- kiirguse energia vabaneb soojuse ja keemilise reaktsioonina. Tekib nn. *fototoksiline reaktsioon*, mis väljendub naha *fütofotodermatiidina*

- vältida sümptomite vallandumist, kaitstes nahka ultraviolettkiirguse (päikesevalguse) eest vähemalt 48 tunni vältel
- Nahka pesta külma veega. Pesemisel ei tohi kasutada kuuma vett ega seepi ja nahka ei tohi hõõruda
- Fütofotodermatiiti ravitakse kortikosteroidsalviga. Ravi alguses võib tekkida vajadus niiskete mähiste kasutamiseks.

Mürgistusinfo 16662 16662.ee

MARJAD

ENNE, KUI PANED
MARJA SUHU, KÜSI
TÄISKASVANULT
LUBA

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

MARJAD

- MÜRGISTE MARJADE REEGEL: mürgise marja maitsmine, 1-3 marja alla neelamine pole ohtlik.
  - V.a. karumustikas

Mürgistusinfo 16662

16662.ee

SEENED

MÜRGISEENED ON
TAVALISELT VÄGA ILUSAD

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

Süsteemselt toimiva seenemürgi toime

I faas: tugev oksendamine
kuni 2-3 ööpäeva

Kannatanu tunneb end suhteliselt hästi

Kuni nädala möödudes neeru- või maksapuuduliikkus

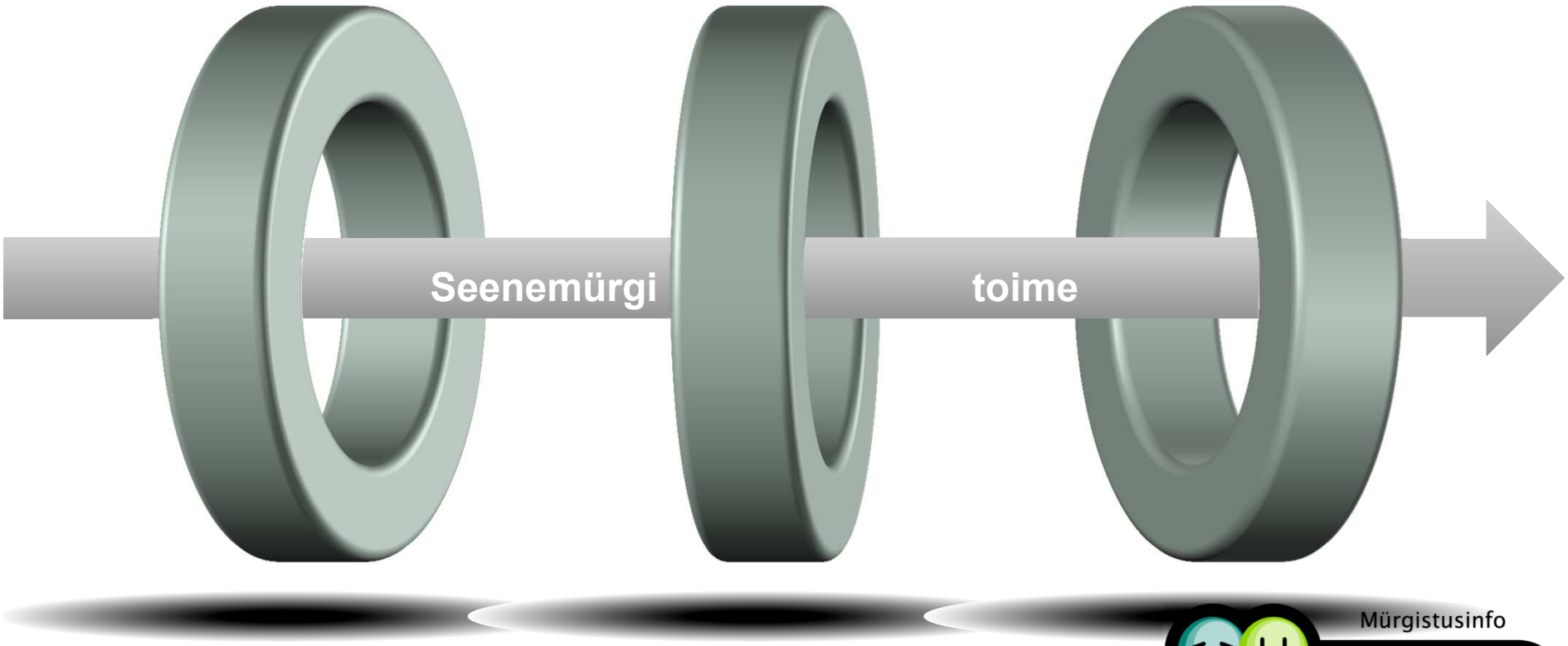

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

Kui on juhtunud mürgistus

1. **Mida teha, kui kemikaal satub nahale, silma? – Loputa nahk, silm, teata täiskasvanule**

2. **Mida teha, kui kemikaal neelatakse alla? Loputa suu ja kutsu täiskasvanu, teata kõrvalseisvale sõbrale, täiskasvanule**

3. **Mida teha, kui kemikaal hingatakse sisse? Võta sõber kaasa ja välju ruumidest ja sule uks. Teata esimesele täiskasvanule.**

4. **Ära karda öelda täiskasvanule, mis tegelikult juhtus!**

NB! Jälgi kannatanut ning anna muutustest koheselt teada mürgistusinfo-liinile.

Lasteaias/koolis/hooldaja järelevalve all toimunud õnnetuse korral võta ühendust lapsevanematega ning informeeri neid juhtunust ja mürgistusinfoliinilt saadud tegevusjuhistest.

NB! Kui kannatanu on soovitatud viia ülevaatamiseks/ edasiseks terviseseisundi jälgimiseks haiglasse, võta kaasa toote pakend!

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

Info olukorrast väga oluline!

Ravimtopsi suurus?	**200**	**200 tabl**
Palju tarvitatud eelnevalt?		
2 tbl/ööpäevas 3kuud	**2x30x3**	**-180 tabl**
Palju on järgi?		
Suus	**1**	
Põrandal	**8**	
Diivani ääre vahel	**3**	
Vaiba all	**6**	**- 18 tabl**

Maksimaalne annus 2 tabl

Rahvatarkusest tulenevad valed ravivõtted

- **OKSENDAMISE ESILEKUTSUMINE:**

  SOOLA SÖÖTMINE

  NEUTRALISEERIMINE

  LAHUSTITE JOOMISEL ÕLI NEELAMINE

Oksendamise ohud

Vastunäidustatud söövitavate ainete neelamisel

Teadvushäiretega kannatanu

MAOLOPUTUS

Tavaliselt mittevajalik, vahel ka vastunäidustatud

Mürgistusinfo 16662 16662.ee

Aktiivsüsi

peamine võti

lapsed keelduvad tavaliselt aktiivsöe vabatahtlikust manustamisest.

lutipudelis piimaga/jogurtiga
jäätisega

aktiivsütt ei tohi manustada igaks-juhuks

juhtudel, mil laps on manustanud mitte-toksilises koguses ainet või on tegemist hoopiski mürgitu ainega.

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

Aktiivsüsi ei aita:

- Petrooleumitooted (sh bensiin)
- Söövitavad ained
- Raud jt raskemetallid
- Fluor, tsüaniid, liitium
- Alkohol

Mürgistusinfo
16662
16662.ee

Aktiivsüsi:

1 gramm kehakaalu kilogrammi kohta

1 söetablett 0,25g ehk:
1 gramm sütt on 4 tabletti

20kg laps = 20g sütt =
4x20 = 80 söetabletti -
purustada

Laste mürgistusjuhtumid

- Alati kõrgema prioriteediga
- Välditavad!
- Kiire ja adekvaatne reageerimine võib päästa elu

Hinda –> kutsu abi -> tegutse

Mürgistusinfo 16662 16662.ee

… ja küsimused?

mare.oder@16662.ee

Mürgistusinfo 16662

16662.ee